

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: P. Č., o podání žalobce ze dne 8. 7. 2013, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 8. 2013, čj. 10 Na 65/2013 - 6,

t a k t o :

- I. Žalobci **se nepřiznává** osvobození od soudních poplatků.
- II. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá**.
- III. Řízení **se zastavuje**.
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce se podáním ze dne 8. 7. 2013 domáhal, aby Krajský soud v Českých Budějovicích určil, že zadržování opravného prostředku, nevydání rozhodnutí o něm v přiměřené lhůtě a vydání rozhodnutí o něm až po podání žaloby je aktem odepření účinného opravného prostředku, tedy dokonanou nezákonností ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy i Jihočeské univerzity. Dále, že akt Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zn. MSMT-6430/13-61 je hrubě nekvalifikovaný, proto také nezákonným zásahem do práva na účinný opravný prostředek i do práva svobodného přístupu k informacím. Žalobce se rovněž dožadoval, aby mu Jihočeská univerzita neprodleně vydala všechny informace z žádosti ze dne 21. 1. 2013.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 6. 8. 2013, čj. 10 Na 65/2013 - 6, podání odmítl podle § 37 odst. 5 s. ř. s, neboť žalobce neodstranil vady svého podání.

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl vymezené usnesení krajského soudu kasační stížností.

[4] Vzhledem k tomu, že s podáním kasační stížnosti je spojen vznik poplatkové povinnosti [§ 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů], a stěžovatel tuto povinnost nesplnil, Nejvyšší správní soud jej usnesením ze dne 11. 11. 2013, čj. 8 As 95/2013 - 14, vyzval k zaplacení soudního poplatku ve výši 5 000 Kč ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto usnesení. Soud stěžovatele tímto usnesením dále vyzval, aby ve lhůtě jednoho týdne buďto předložil plnou moc udělenou jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání. Současně stěžovatele poučil o následcích nesplnění obou výzev.

[5] Stěžovatel soudní poplatek nezaplatil a ani nedoložil zastoupení advokátem. Namísto toho podáním ze dne 29. 11. 2013 požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení právního zástupce. Naprostý nedostatek prostředků a své sociální poměry doložil čestným prohlášením z téhož dne. Stěžovatel v něm uvedl, že jeho bydlení je „*nenájemní, nevlastnické, samostatné nebytové*“, nemá žádné zdanitelné příjmy, jeho nezdanitelné příjmy tvoří částka přes 3 000 Kč měsíčně, důvodem nevýdělečné činnosti je jeho plná invalidita, dále poukázal na „*desetitisíce*“ peněžních závazků a „*nenarušenou způsobilost zcizovat*“. Stěžovatel uvedl, že pobírá příspěvek na živobytí. Majetek stěžovatele tvoří elektronický psací stroj, televizor a jízdní kolo. Jeho výdaje spočívají ve stravě, tisku, poštovním, jízdném, papíru a DPH.

II.

[6] Nejvyšší správní soud kupř. v rozsudku ze dne 15. 6. 2011, čj. 2 As 74/2010 - 89, všechna rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz, potvrdil, že účastník řízení může nedostatek prostředků pro vedení soudního řízení prokázat i jinak nežli prostřednictvím vyplnění formuláře „*Potvrzení a prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení zástupce soudem*“, protože se jedná toliko o zavedenou praxi, usnadňující administraci podaných žádostí. Musí tak ale učinit způsobem, který poskytuje úplný obraz o jeho majetkových a osobních poměrech. Bylo tedy na stěžovateli, aby své majetkové poměry dostatečně konkrétně popsal a předložil soudu doklady dosvědčující, že nemá dostatečné prostředky k tomu, aby uhradil soudní poplatek a na vlastní náklady si obstaral advokáta.

[7] Této povinnosti stěžovatel nedostál. Jím uvedené údaje jsou dílem neprokázané a dílem irelevantní (tvrzení o způsobilosti zcizovat), a proto nemohou být využity k prokázání jeho majetkových poměrů. Ostatně Nejvyšší správní soud stěžovatele již opakovaně upozornil (srov. usnesení ze dne 13. 4. 2012, čj. 2 As 10/2012 - 18, či ze dne 20. 9. 2012, čj. 8 As 80/2012 - 17), že údaje obsažené v jeho čestném prohlášení nejsou způsobilé prokázat jeho skutečné a aktuální majetkové a výdělkové poměry. Za takové situace Nejvyšší správní soud zamítl stěžovatelovu žádost o osvobození od soudního poplatku.

[8] Podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce (pro řízení o kasační stížnosti advokáta) navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal u stěžovatele předpoklady pro

osvobození od soudních poplatků, nevyhověl ani jeho návrhu na ustanovení advokáta pro řízení o jeho kasační stížnosti.

III.

[9] Nejvyšší správní soud důkladně zvažoval okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u tohoto soudu svá práva. Opakovaně již dospěl k závěru, že se v případě stěžovatele jedná o projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, čj. 2 As 45/2012 - 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro samotné vedení sporu (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2012, čj. 2 As 82/2012 - 13, nebo usnesení ze dne 18. 12. 2012, čj. 7 As 103/2012 - 20).

[10] V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí téměř 1000 spisů, kde žalobce vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Jen od počátku roku 2013 do 5. 12. 2013 napadlo k Nejvyššímu správnímu soudu 389 věcí, v nichž žalobce vystupuje jako účastník řízení, přičemž k témuž datu jich bylo vyřízeno, resp. rozhodnuto 335 (57 řízení bylo zastaveno, 48 věcí bylo odmítnuto, 145 zamítnuto, pouze ve 4 případech zdejší soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, zbývající věci byly vyřízeny jiným způsobem). Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství žalobcem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „pouze“ 22 věcí, v nichž žalobce vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí a v roce 2012 již 312 věcí. Stěžovatel brojí převážně proti rozhodnutím Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Českých Budějovicích a v Brně. Lze proto usuzovat, že tyto soudy jsou obdobně jako zdejší soud zahlceny desítkami až stovkami podání, stížností a žalob stěžovatele. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede na různých stupních správního soudnictví takové množství sporů, pochopitelně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Spory vedené stěžovatelem však vykazují znaky seriovosti a stereotypnosti, v jeho podáních se neustále vyskytují obdobné či zcela identické argumenty, se kterými se soudy již opakovaně vypořádaly.

[11] Při vědomí shora uvedeného a v souladu se zásadou hospodárnosti řízení Nejvyšší správní soud nepřistoupil k provedení standardních procesních úkonů, tj. opětovně nevyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a k předložení plné moci udělené advokátovi. Zdejšímu soudu je totiž z úřední činnosti známo (srov. např. věci vedené pod sp. zn. 8 As 71/2012 či sp. zn. 8 As 79/2012), že shora uvedené výzvy obvykle neplní svůj účel a nevedou k řádné procesní přípravě řízení. Tyto výzvy naopak rozehrávají písemný „ping pong“ mezi stěžovatelem a zdejším soudem, který prodlužuje řízení o kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců, aniž by došlo k meritornímu posouzení věci. Stěžovatel po výzvě soudu ke splnění poplatkové povinnosti a předložení plné moci advokátovi zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti, příp. o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi, nebo o povolení splátek soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však tyto žádosti zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčnímu přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 - 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 - 22, která byla stěžovateli doručena a jejich obsah je mu proto znám). Výsledkem řízení pak obvykle bývá

jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku (srov. též výše uvedenou statistiku o počtu zastavených řízení).

[12] S ohledem na dosavadní procesní počínání stěžovatele Nejvyšší správní soud nepochyboval, že by se tento bezúčelný a ve výsledku zcela neefektivní postup opakoval i v nyní posuzované věci.

[13] Obdobný postup volí v případě opakujících se zjevně nedůvodných podání stěžovatele také Ústavní soud. Ve vztahu k povinnému zastoupení stěžovatele v řízení o ústavní stížnosti vyslovil, že poučení o této povinnosti není nutno stěžovateli zasílat vždy v každém individuálním řízení, jestliže se tak stalo v identických případech předchozích. Pokud lze vycházet ze spolehlivého předpokladu, že dříve poskytnuté informace byly objektivně způsobilé stěžovatele zpravit o zásadě povinného zastoupení v řízení před Ústavním soudem, setrvání na požadavku vždy nového a totožného poučování by se jevilo jako formalistické a neefektivní (viz usnesení ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. II. ÚS 4256/12, obdobně srov. usnesení ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. III. ÚS 4255/12, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. II. ÚS 3748/14, či ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. III. ÚS 3747/14). Nejvyšší správní soud je toho názoru, že uvedené závěry lze vztáhnout i na opakované poučování o povinnosti být zastoupen advokátem a povinnosti zaplatit soudní poplatek v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel byl zdejší soudem poučen o těchto povinnostech nescetněkrát, jejich existence si proto musí být nepochybně vědom.

[14] Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování stěžovatele naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004 - 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 - 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, a v něm uvedená judikatura). V této souvislosti lze rovněž poukázat na rozsudek ze dne 30. 12. 2010, čj. 4 As 38/2010 - 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování stěžovatele (občanského sdružení), založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

[15] Jak bylo zmíněno výše, stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Zneužití lze dovodit i v nyní posuzované věci. Nejvyšší správní soud současně zdůrazňuje, že toto rozhodnutí nevede k budoucímu paušálnímu odmítnutí jakéhokoliv podání, jímž by se stěžovatel obracel na soud. Shora předestřený postup představuje pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu v souladu s principem ekvity (spravedlnosti) a bude vyhrazen zcela výjimečným případům, u nichž se běžný procesní postup bude jevit jako zcela neefektivní, a současně bude zcela zjevné, že kasační stížnost nemůže být úspěšná. V tomto ohledu tedy bude třeba dbát zvýšené opatrnosti a pečlivě se seznámit se skutkovými i právními okolnostmi případu stejně jako v ostatních věcech. Jinými slovy řečeno, Nejvyšší správní soud tímto postupem rozhodně stěžovateli neupírá jeho právo, aby prokázal, že v jeho jiném soudním sporu nastala situace, kdy je třeba jej osvobodit od soudního poplatku a ustanovit mu k ochraně jeho veřejných subjektivních práv kvalifikovaného právního zástupce.

[16] Nejvyšší správní soud závěrem poukazuje, že obdobný procesní postup zvolil již v usneseních ze dne 28. 2. 2013, čj. 8 As 130/2012 - 10, ze dne 26. 4. 2013, čj. 8 Aps 6/2012 - 17, nebo ze dne 18. 6. 2013, čj. 8 As 133/2012 - 33.

IV.

[17] Jelikož tedy stěžovatel ve lhůtě stanovené Nejvyšším správním soudem ani následně soudní poplatek splatný podáním kasační stížnosti nezaplatil, a z jeho jednotlivých podání učiněných v této věci nevyplývá, že by poskytnutí další lhůty vedlo k zaplacení soudního poplatku, Nejvyšší správní soud řízení podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. zastavil.

[18] Podle § 60 odst. 3 s. ř. s. nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 11. prosince 2013

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu